

הנצוק¹ והקטפרס² ומשקה טופה³ אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה –

The טומאה nor for טהרה is a connection neither for נצוק, קטפרס and משקה טופה

OVERVIEW

The גמרא cited a משנה that a קטפרס, נצוק, and משקה טופה is not considered a connection for טומאה or for טהרה. However, the משנה did not make it clear regarding which laws of טהרה we are discussing. תוספות will offer two general opinions regarding this matter and discuss various laws of מקוואות and טהרה.

פירש בקונטרס⁴ אינו חיבור לטהרה לענין שתי מקוואות שאין באחד מהן מ' סאה –
מקוואות, explained that the meaning of לטהרה is regarding two מקוואות, where one of them has סאה (however the other has מ' סאה) –
ונצוק וקטפרס ומשקה טופה מחברן⁵ אינו חיבור⁶ –
And a קטפרס or נצוק, joins the two מקוואות, it is not considered a joining and the מקוואות remain פסול.

פירש"י asks on תוספות:

וקשה לרבינו תם דעד כאן לא נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה בפרק אין דורשין (חגיגה יט,א) –
And the ר"י and ר"מ has a difficulty with פירש"י; for the dispute between ר"י and ר"מ in פרק אין דורשין was limited to a specific case -

גבי ג' גוממיות העליונה עשרים והתחתונה עשרים ובאמצעית ארבעים –
Regarding three pits on a mountainside; the upper מקוה contained twenty סאה, the lower מקוה had also twenty סאה and in the middle מקוה there was forty סאה -
וחרדלית של גשמים עוברת ביניהם⁷ –

And a stream of rainwater passed over all of the three מקוואות joining them together; in this case there is a מחלוקת between ר"מ ור"י. It is limited however-

¹ נצוק is an arc of water flowing in the air from a higher to a lower space such as pouring water from one utensil into another.

² קטפרס is water flowing on a surface from a higher to lower level; a stream down a mountainside.

³ משקה טופה (damp liquid) is liquid which is sufficiently damp to the touch.

⁴ (גוממיות and not מקוואות רש"י wrote based on what פירש"י (based on תוספות understanding of פירש"י). This is בד"ה אינו חיבור.

⁵ In the case of נצוק, it may be a waterfall which joins a higher (at the top of the waterfall) and lower (at the base of the waterfall) מקוה. A קטפרס would be two מקוואות on a mountainside and a stream flows from the upper to the lower מקוה. A משקה טופה would be two מקוואות adjacent to each other and a film of moisture connects them.

⁶ We do not consider these two מקוואות (which are joined by a ט"ט) as one מקוה of (more than) forty סאה, but rather as two separate מקוואות with less than forty סאה in one and forty סאה in the other.

⁷ This would be a classic example of a קטפרס.

אלא בטובל בעליונה אי אמרינן גוד אסיק⁸ –

Only to a situation where one immersed himself in the uppermost מקוה; their מחלוקת is whether we say גוד אסיק –

אבל בתחתונה כולה⁹ מודו דעלתה לו טבילה דאמרינן גוד אחית¹⁰ –

However if one immersed himself in the lowest מקוה all agree that the טבילה is effective for we say גוד אחית –

אלמא קטפרס חיבור והכא משמע דאינו חיבור כלל¹¹ –

It is evident from that גמרא that קטפרס is a חיבור; however from our גמרא here (according to פירש"י) it seems that it is not a חיבור at all!

answers: תוספות

ואומר רבינו תם דהכא מיירי דוקא בשתי גוממיות שבזו עשרים ובזו עשרים¹² –

And the ר"ת explained that here (by נצוק וקטפרס) we are discussing specifically a case where the two pits have each only twenty סאה –

דליכא מקוה שלם באחד בפני עצמה דלא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו בתחתונה¹³ –

So there is no complete מקוה in either of them by itself, therefore the קטפרס is not a חיבור and one is not טובל even in the lower one (where presumably we could have said אחית) –

אבל התם דאיכא באמצעית מקוה שלם לכולי עלמא מטבילין בתחתונה ובעליונה פליגי –

However there where the middle מקוה is complete, everyone agrees that we may טובל in the lower מקוה (because of אחית) and they argue whether we can be טובל in the upper מקוה (because of אסיק) –

ודוקא נקט אמצעית –

And he specifically mentioned the middle מקוה which had forty סאה –

אבל שתי גוממיות שאין בשום אחת מקוה שלם לכולי עלמא אין מטבילין אף בתחתונה –

However two pits which neither of them have a complete מקוה; one may not be

⁸ The term גוד אסיק literally mean ‘pull it up’. This applies mainly to מחיצות regarding שבת הלכות שבת; that even if the מחיצות do not extend sufficiently we say גוד אסיק to extend the מחיצות upwards. Similarly here (if we say גוד אסיק), it is considered as if the waters of the middle מקוה rise up and join the waters of the upper מקוה (since they are connected by a קטפרס).

⁹ The כולה refers to ר"מ ור"י, however the חכמים disagree. See later in this תוספות (footnote # 51). תוספות now assumes that the משנה of הנצוק is according to ר"י (see מהר"ם and footnote # 15).

¹⁰ גוד אחית means pull it down (see previous footnote # 8). We consider as if the middle מקוה is lowered into the lowest מקוה and becomes one מקוה with (more than) forty סאה (because of the קטפרס which joins them together).

¹¹ קטפרס assumes that since the משנה states אינו חיבור וכו', this refers both to the higher מקוה as well as to the lower מקוה (even though one can argue that the משנה is referring only to the upper מקוה). See מהרש"א [הארוד]. See also ‘Thinking it over’ # 2.

¹² This is not as תוספות assumed initially that one had מ' סאה. See footnote # 4. See ‘Thinking it over’ # 1.

¹³ See אמ"ה # 62. ר"י explains that just like by מחיצתא, גוד אחית, we require that there be a proper מחיצה (of טפחים) to say גוד אחית (or גוד אסיק) similarly we require a מקוה שלמה to say גוד אחית, but not by מקוה חסרה. See אמ"ה # 62.

מקוה even in the lower טובל.

In summation: מקוואות which do not have מ' סאה cannot be combined through a קטפרס in any case; however if one מקוה has מ' סאה, then it can be combined (according to ר"מ ור"י) with the lower מקוה (through אחית גוד) and (according to ר"מ) even with the higher מקוה (through אסיק גוד).

asks: תוספות

עוד הקשה דהכא קאמר דקטפרס לא הוי חיבור –

The ר"ת also asked; that here the משנה states that קטפרס is not a חיבור –

ובסמוך קאמר רבי יהודה אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור¹⁴ –

And shortly ר"י states, 'if the feet of the first person are touching the water of the מקוה, even the second person is טהור; indicating that קטפרס is a חיבור –

והך דנצוק רבי יהודה היא דהא מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היא¹⁵ –

And this משנה of גמרא shortly follows the view of ר"י, for the נצוק והקטפרס וכו' משנה concludes that the משנה is regarding מקוואות according to ר"י.¹⁶ We have here a contradiction (in the view of ר"י) between the משנה of הנצוק (that קטפרס is not a חיבור for מקוואות) and the משנה of רגליו של ראשון וכו' (which indicates that קטפרס is a חיבור)!

answers: תוספות

ואומר רבינו תם דכיון שהמים שעל הראשון סופן ליפול ולירד למקוה הוי קטפרס חבור¹⁷ –

And the ר"ת says that since the water which is on the first person will eventually fall into the מקוה, therefore קטפרס is a חבור in that type of case.

differentiates between a נצוק and a קטפרס: תוספות

ומיהו נצוק גרוע מקטפרס לפי שהקילוח של הנצוק עומד באויר –

However the connectivity of a נצוק is inferior to a קטפרס, because the flow of the נצוק is suspended in the air –

ולא הוי חבור אפילו סופו ליפול כדמשמע בפרק בתרא דעבודה זרה¹⁸ (דף עב,ב) –

¹⁴ This is a case where there was a מקוה which contained מ' סאה exactly and two people went into this מקוה one after the other, so when the first person left the מקוה wet, there was no longer מ' סאה in the מקוה, nevertheless ר"י rules that if the feet of the first person was touching the water, we say גוד אחית and the second person is also טהור.

¹⁵ The גמרא actually said it regarding the case of טופח להטפיה (but not regarding the משנה of נצוק), nevertheless תוספות now assumes that the תנינא of טופח להטפיה (is not necessarily an independent טופח, but) is deriving from the משנה which states חבור אינו חבור, משקה טופח אינו חבור, indicating that טופח להטפיה is a חבור. See רש"ש and נח"מ.

¹⁶ See 'Thinking it over' # 2.

¹⁷ However in the case of קטפרס where there is merely a stream of water which connects the two מקוואות; but the water of the upper מקוה will not fall eventually into the lower מקוה, therefore we maintain that חבור אינו חבור and it is not considered as if the lower מקוה has מ' סאה.

¹⁸ See בתחונה that the גמרא in ע"ז rules if one pours from a חבית into a pit of נסך, this נצוק cannot render the חבית to be יי"נ since חבור אינו חבור.

And so it will not be a **חבור** even if it will eventually fall into the lower receptacle¹⁹ as is indicated in the last פרק of ע"ז.

anticipates a difficulty:

והא דדייק התם גבי כותי דאנח ידיה אבת גישתא²⁰ ואסריה רבא לכולי חמרא²¹ –

And that which the **גמרא** infers there in ע"ז regarding the case of a **כותי** who placed his hand on the **גישתא**, **בת**, and **רבא** forbade the entire wine; from this ruling of **רבא** the **גמרא** inferred, saying -

שמע מינה נצוק חיבור²² –

We can derive from this that **נצוק** is a **חבור**. This concludes the citation from the **גמרא**. continues with his question:

אף על גב דהתם הוי קטפרס –

Even though that there it was a **קטפרס** and not a **נצוק**, for a **נצוק** is when the flow is in the air. However by the **גישתא** **בת** the flow is on the pipe which is a **קטפרס**, nevertheless the **גמרא** -

דייק שפיר דנצוק הוי חיבור –

Properly infers from **רבא** that **נצוק** is a **חיבור** -

דכיון דמה שנגע בו הכותי דהיינו בקצה העליון דאין סופו ליפול בתוך חבית –

For since that wine which the **כותי** touched, which is by the upper edge, will not eventually fall back into the barrel of wine -

כיון שראשו אחד מונח על גישתא ולהכי לא עדיף מנצוק –

Since the other end of the **גישתא** **בת** is resting on the **גישתא**, this type of **קטפרס** is no better than a **נצוק**.²³

In summation: **קטפרס** distinguishes between two types of **קטפרס**. When the **קטפרס** is **סופו ליפול** (like the case of **וכו'** **ראשון** **רגליו** של **ראשון**) then **קטפרס** is a **חבור**; however where **סופו ליפול** אין **סופו ליפול** (like two **מקוואות**) then **קטפרס** is not a **חבור**. Regarding a **נצוק** even if **סופו ליפול** it is not a **חבור**, since it is **קטפרס** שאין **סופו ליפול** and **נצוק** and **נצוק** are equivalent. **באור**.

¹⁹ A **נצוק** has the same status as a **קטפרס** שאין **סופו ליפול**; both are not a **חבור**.

²⁰ A **גישתא** **בת** is part of a siphon together with the **גישתא**. Two pipes (**גישתא** **ובת** **גישתא**) would be attached together similar to an inverted V; the lower edge of the **גישתא** was placed in a barrel full of wine, and the lower edge of the **בת** **גישתא** was placed in an empty barrel into which the wine would be siphoned off; the upper ends of the **גישתא** and **בת** **גישתא** would be joined to form the apex of the inverted V. One would suck on the lower edge of the **גישתא** **בת** (to form a partial vacuum) and the wine would flow from the full barrel through the **גישתא** and **גישתא** **בת** into the empty barrel.

²¹ The **כותי** placed his hand over the lower end of the **גישתא** **בת**, thus cutting off the flow of wine. **רבא** ruled that even the wine that is still in the barrel is **אסור**. The **גמרא** initially assumed because it is connected to the wine which the **כותי** touched in the **גישתא** **בת**.

²² There is a connection between the wine in the barrel and the wine the **כותי** touched in the **גישתא** **בת**.

²³ See footnote # 19.

asks: תוספות

– עוד הקשה זהכא משמע דטופח להטפיה²⁴ הוי חיבור ובפרק ו' דמקוואות (משנה ז) תנן –

The ר"ת continued to ask that here it seems that טופח להטפיה is a חיבור, but we learnt in a משנה in the sixth פרק of מקוואות -

ומייתי לה בפרק קמא דיבמות (טו,א) ובפרק שלישי דחגיגה (דף כא,ב) –

And this משנה is cited in the first פרק of יבמות and in the third פרק of מסכת חגיגה that -

– עירוב מקוואות כשפופרת הנוד בעוביה ובחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן²⁵ –

The mixture of מקוואות requires that the area where the waters mix together is the size of a pipe which fits into the opening of a leather bottle including the thickness and hollowed out part of the שפופרת which is equivalent to two fingers making a complete revolution within the area of the hole. This amount is much greater than טופח להטפיה; how can we reconcile these two conflicting rulings?!

answers: תוספות

– ואומר רבינו תם דנקב בעינן כשפופרת הנוד אבל מים סגי בטופח להטפיה²⁶ –

And the ר"ת explained that the hole between the מקוואות must indeed be like a שפופרת הנוד; however the waters that are joining the two מקוואות through the opening of the שפופרת הנוד, an amount of water which is טופח להטפיה is sufficient to combine the מקוואות. We do not require that the entire שפופרת הנוד be filled with water (only the very bottom).

opinion: תוספות presents a dissenting

– ואין נראה לרבינו יצחק דתנן במסכת מקוואות פרק ו' (משנה ט) –

And this is not the view of the ר"י, for the משנה in ' פרק ו' teaches -

– כותל שבין שתי מקוואות שנסדק לשתי מצטרף –

A wall between two מקוואות which cracked vertically, enables the two מקוואות to combine and be considered as one מקוה; however if it cracked -

– לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד –

Horizontally they do not combine, unless there is an opening of a שפופרת הנוד in one place -

– רבי יהודה אומר חילוף הדברים –

²⁴ טופח להטפיה means the object is sufficiently wet that when transferred to another object the second object will also feel wet.

²⁵ There must be an opening with a diameter of (at least) two finger widths. See 'Thinking it over # 3.

²⁶ If the bottom of the שפופרת הנוד opening is barely below the waterline (so that only water which is טופח להטפיה connects the two מקוואות), that is sufficient.

כשופרת ר"י **maintains the exact opposite**; a vertical crack does not combine (unless it is כשופרת (הנוד), but a horizontal crack combines. The משנה continues -

נפרצו מלמעלה זה לתוך זה -

If the walls broke down completely and there is no wall above the water level, the two מקוואות combine provided that the waters mix with each other -

על רום כקליפת השום על רוחב כשופרת הנוד היינו שתי אצבעות -

For a height no less than garlic skin and for a width of שופרת הנוד which is two fingers wide. This concludes the משנה. תוספות continues -

אם כן הא דקאמר עירוב מקוואות כשופרת הנוד מלא נקב מים בעינן²⁷ -

If this is indeed so, the משנה which states that עירוב מקוואות is the size of a שופרת הנוד, the requirement is that the entire שופרת הנוד is filled with water -

ובצפין מלמעלה אין צריך אלא כקליפת השום ברוחב כשופרת²⁸ -

For only by a case where the water is flowing above the broken wall, is it necessary only to have water the height of a garlic skin and the width of a שופרת (but not by a standing wall) -

ואי²⁹ במים סגי בטופח להטפיה אלא דנקב הוא דבעינן כשופרת³⁰ כדפירש רבינו תם³¹ -

And if, as the ר"ת maintains that עירוב מקוואות even a טופח להטפיה of water is sufficient, it is merely that the hole between the two מקוואות is required to be כשופרת -

אם כן אין רוחב המים כשופרת שתי אצבעות שהנקב עגול והוא צר מלמטה -

If this is indeed so there is no water the width of a שופרת which is the width of two fingers, since the hole is round and is very narrow at the bottom where the water of להטפיה is -

כדאמר בשתי אצבעות חוזרות למקומן -

As the משנה stated that שופרת הנוד is the equivalent of the diameter of two fingers (indicating that it is a circle).

ר"י³² presents the view of the תוספות

²⁷ If the entire hole of שופרת הנוד is below the water line, then obviously the entire שופרת הנוד will be filled with water from both adjoining מקוואות.

²⁸ The משנה teaches us two laws. If the wall is at/below the water level, then אצבעות ב' רוחב is required. Otherwise (where the wall is still standing) a complete שופרת הנוד is required. It is self-understood that עירוב מקוואות is easier to accomplish when the wall is down, than when the wall is standing. Therefore if by נפרצו we require רוחב ב' אצבעות, then certainly by שופרת הנוד we certainly require a width of אצבעות ב' of water. This can only be if (at least half) the שופרת is immersed in the water. This amount of water is much more than להטפיה.

²⁹ The מהרש"א amends this to אי ועוד; indicating that this is a second difficulty. See מהרש"א הארוך and נה"מ.

³⁰ This is in a case where the wall extends above the water level, but there is a hole כשופרת הנוד in the wall

³¹ This can be only if the very bottom of the שופרת is below (or equal to) the water level.

ונראה דדוקא לרבי יהודה סגי בטופח להטפיה –

And it is the view of the ר"י that טופח להטפיה is sufficient to combine מקוואות, only according to ר' יהודה (as our גמרא states) -

אבל לרבנן צריך כקליפת השום ברוחב שתי אצבעות –

However according to the רבנן the height of קליפת השום and the width of two אצבעות are required (even) when the waters rise above the broken wall -

וכשכותל מפסיק צריך כשפופרת הנוד שיהא הנקב מלא³³ –

However when the wall separates the two מקוואת (the wall is higher than the water level) and there is a hole in the wall below the water level, then it is necessary that the hole of a שפופרת הנוד be entirely filled with water.

³⁴ר"ת now offers a different answer for the original question of the תוספות

וההיא דנצוק לפי מאי דמסיק לענין מקוואות ורבי יהודה היא מצי אתיא כרבנן –

And that נצוק of משנה (even) according to the conclusion of the גמרא that these laws were taught regarding מקוואות according to ר"י, nevertheless the משנה of רבנן can be (even) according to the רבנן -

דדוקא ההיא דטופח להטפיה חיבור אתיא כרבי יהודה –

ר"י is according to חיבור, טופח להטפיה (ברייתא) that ruling (of the חיבור) אבל ההיא דנצוק וקטפרס דקתני בה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפילו טופח להטפיה³⁵ -

However the משנה (even though) it states חיבור טופח אינו חיבור (indicating that טופח להטפיה is a חיבור) can be according to the רבנן, for when the טופח להטפיה it includes even טופח משקה is not a חיבור משנה states that

³⁶ר"ת returns to a previous question of the תוספות

ועוד אומר רבינו יצחק דאפילו רבי יהודה לית ליה טופח להטפיה חיבור ברגליו נוגעות במים -

And furthermore says the ר"י that even ר"י who maintains טופח להטפיה is a חיבור in the case of רגליו נוגעת מים, that is -

³² The ר"י maintains that טופח להטפיה is not sufficient for עירוב מקוואות. We have to resolve therefore the contradiction between ר' יהודה who maintains טופח להטפיה is a חיבור and the משנה of עירוב מקוואות which requires שפופרת הנוד.

³³ The highest point of the שפופרת הנוד must be below the water level.

³⁴ This is referring to the first הקשה ר"ת, ועוד הקשה ר"ת where the ר"ת asks that there is a contradiction between the משנה of נצוק (which states that טופח להטפיה is a חיבור) and רגליו של שני משנה (which states that it is a חיבור). The ר"ת assumed that when the גמרא said היא ר"י לענין מקוואות ור"י היא (also) referring to the משנה of נצוק. See footnote # 15.

³⁵ There is now no contradiction between the משנה of נצוק which follows the opinion the רבנן (that נצוק וכו' and even טופח להטפיה is not a חיבור) and the cases of רגליו של ראשון וכו', ג' גוממיות (חיבור) and טופח להטפיה as well as טופח להטפיה, גוד אחית, etc. and טופח להטפיה is a חיבור וכו'.

³⁶ This is regarding whether by a שפופרת הנוד it is necessary to be מלא מים or not. The ר"י previously stated that only ר"י is satisfied with טופח להטפיה (as evidenced in our גמרא), however the חכמים required (the width of) a שפופרת הנוד. Tosfos now offers an alternate solution.

אלא מכח גוד אחית אבל בקרקע שוה דלא שייך גוד אחית בעי קליפת השום –

Only because (beside the להטפיה) we can utilize **the strength of גוד אחית**; **however on flat ground where גוד אחית is not applicable** then טופח להטפיה is not sufficient rather **קליפת השום ברוחב ב' אצבעות is required** -

ואתניא ההיא דנפרצו זה לתוך זה אפילו כו' יהודה דאירי התם ברישא –

And so the ר"י ³⁷ **who is mentioned there in the רישא**.³⁸

In summation: According to the ר"י, the חכמים maintain that נצוק וכו' and טופח להטפיה is not a חיבור. However ר"י maintains that טופח להטפיה and נצוק וכו' is a חיבור ([possibly] only when we can apply the סברא of גוד אחית, otherwise however there is a requirement of [the width of a] שפופרת (הנוד).

³⁹ משנה הנצוק וכו' offers an entirely different interpretation of the תוספות

ורבינו יצחק אומר דההיא דהנצוק וקטפרס לא לענין חיבור מקוואות איירי –

And the ר"י asserts that the משנה of הנצוק וקטפרס is not discussing the joining of מקוואות (to give each one a proper שיעור) -

אלא לענין השקה⁴⁰ והשתא הוי לטהרה דומיא דלטומאה –

But rather the משנה is **regarding השקה**, and now the word לטהרה in the משנה is **similar to** the word לטומאה (they are both discussing being מטהר or מטמא water) –

תוספות offers a proof for this assertion:

וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ורבי יהודה היא –

And this is also indicated (that we are not discussing חיבור מקוואות) **from** the fact that the גמרא (when it refuted the proof from להטפיה) **states, 'perhaps that is regarding מקוואות according to ר"י** -

משמע דעד השתא לא הוה מוקי במקוואות –

Indicating that up to this refutation we did not establish these משניות regarding

³⁷ Since the waters of the two מקוואות are on the same level, טופח להטפיה is not sufficient and קליפת השום ברוחב ב' אצבעות is required.

³⁸ In the רישא there ר"י argues with the רבנן regarding נסדק כערב and נסדק כשתי. However the conclusion of the משנה (that by נפרצו a וכו' is required) seems to be דכו"ע, even ר"י.

³⁹ Until now we assumed (as ר"ש, the ר"ת and the ר"י explained) that the הנצוק of משנה is discussing joining two מקוואות that they should have the proper שיעור. The ר"י now offers a different interpretation of חיבור.

⁴⁰ השקה (literally 'kissing') refers to the process of purifying water which is טמא by having it touch the waters of a מקוה. One completely immerses a vessel containing the טמא water in a מקוה, and as soon as the water on top of the (open) vessel comes into contact with the מקוה, the entire water in the vessel becomes טהור. If however one poured טמא water from a jug into a מקוה (even though the water which falls into the מקוה is טהור, nevertheless) the water which is still in the jug is not טהור even though it is attached to the מקוה by this נצוק. The same applies to a משקה טופח and קטפרת.

41. (but rather regarding השקה) מקוואות

explains the גמרא according to this interpretation:

– **ופשיט דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה**⁴² **הוא הדין לענין נטילה**⁴³ –

And the גמרא attempted to resolve the query of אילפא (whether משקה טופח is sufficient to consider it one נטילה) that since מקשה טופח is not a חיבור regarding השקה, the same rule applies that it is not a חיבור regarding

וקאמר לא צריכא דאיכא טופח להטפיה –

And the גמרא responded that the query of אילפא was pertinent (only) in a case where the remaining water was טופח להטפיה and not merely טופח –

ובעי הא דקתני דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה –

And this is the query of אילפא; this which the משנה states that טופח is not a חיבור regarding השקה –

אי מיירי בטופח שלא להטפיה⁴⁴ **או אפילו בטופח להטפיה**⁴⁵ –

Is this only in a case where the liquid is טופח שלא להטפיה, or even in a case where the טופח is טופח להטפיה it is not a חיבור –

וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור⁴⁶ –

And the גמרא responded that regarding this (whether טופח להטפיה is a חיבור) we also learnt that it is a חיבור –

ודחי הא דתנינא דטופח להטפיה דלמא לענין מקוואות ורבי יהודה היא מטעם גוד אחית⁴⁷ –

And the גמרא rejected this answer, for that which ברייתא teaches regarding טופח להטפיה is a חיבור, perhaps that is only concerning מקוואות and it is according to ר"י; the reason it is a חיבור is on account of גוד אחית –

אבל לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפילו לרבי יהודה –

However regarding השקה I can say that it is not a חיבור even according to ר"י –

כמו במקוה בקרקע שוה דליכא גוד אחית –

Just like by a מקוה on flat ground where there is no גוד אחית; where ר"י agrees that חיבור is no טופח להטפיה.

⁴¹ If we assumed that הנצוק וכו' is discussing מקוואות, the גמרא should have just said דלמא ר"י היא without mentioning לענין מקוואות; since the גמרא mentions it, this indicates that initially we assumed that it was not לענין מקוואות.

⁴² If there was a thin layer of water (משקה טופח) touching the מקוה, the water which is not touching the מקוה does not become טהור, since מקשה טופח is not a חיבור.

⁴³ If there is only משקה טופח remaining on the half hand that he washed, it cannot be combined with the water with which he is washing the other half of his hand.

⁴⁴ However, by טופח להטפיה it is a חיבור and by נט"י it will be a proper נטילה.

⁴⁵ Therefore by נט"י it would be an improper נטילה.

⁴⁶ The גמרא cited a ברייתא that טופח להטפיה חיבור and the גמרא assumed that this too is regarding השקה.

⁴⁷ According to what the ר"י stated previously (see footnote # 37) that ר"י maintains טופח להטפיה is a חיבור only in combination with גוד אחית, it will be necessary to add that we are discussing טופח להטפיה on a slanted surface.

48:ר"ת returns to the very first question of the תוספות

– והשתא ההיא דחגיגה לא קשה מידי –

And now there is no difficulty at all from the ברייתא in חגיגה⁴⁹ –

– ומצינו למימר לכולי עלמא מטבילין בתחתונה אפילו ליכא באמצעית מ'⁵⁰ –

And we can (even) suggest that everyone (ר"מ ור"י) agrees that one may be טובל in the lower מקוה, even if there is no סאה מ' in the middle מקוה –

– ונקיט באמצעית מ' לאשמועינן דאפילו הכי קתני בסיפא בתוספתא –

And the reason the ברייתא mentioned that the middle מקוה had סאה מ' to teach us that nonetheless the סיפא of this ברייתא in the תוספתא states –

– וחכמים אומרים אין מטבילין אלא באמצעית⁵¹ –

That the חכמים (argue with ר"מ ור"י and) maintain you can only be טובל in the middle מקוה –

– ואף על פי שיש מ' באמצעית אפילו הכי אין מטבילין בתחתונה וכל שכן בעליונה –

And even though there is סאה מ' in the middle מקוה, nevertheless one cannot be טובל even in the lower מקוה (where גוד אחית can apply) and certainly one cannot be טובל in the upper מקוה.

תוספות offers an alternate reason why it stated that the middle מקוה had סאה מ':

– אי נמי קא משמע לן דלא גזרינן אמצעית אטו אחריני –

Or you may also say that the ברייתא is teaching us that one may be טובל in the middle מקוה (according to the חכמים) for we do not make a גזירה to prohibit טבילה in the middle מקוה, on account of the other two מקוואות which are פסול (according to the חכמים).

תוספות asks one final question:

– אבל קשה למאי דסלקא דעתין דטופח להטפיח הוי חבור לענין השקה⁵² –

However there is a difficulty according to what we initially assumed that טופח is a חבור regarding השקה –

– אלמא בטופח להטפיח אנו מקילין יותר לענין השקה מלענין מקוואות דבמקוה לא הוי חיבור.

⁴⁸ From the משנה of נצוק we know that קטפרס is not a חיבור, however in חגיגה מס' regarding the three pits it is evident that קטפרס is a חיבור.

⁴⁹ The משנה of נצוק וקטפרס is discussing השקה (where קטפרס is not a חיבור), but not חיבור מקוואות (where קטפרס may be a חיבור), while the ברייתא in חגיגה (which states that קטפרס is a חיבור) is discussing חיבור מקוואות.

⁵⁰ Provided that together there is סאה מ', for קטפרס is a חיבור (together with [אסיק]).

⁵¹ See previous footnote # 9.

⁵² See footnote # 46.

It is evident that regarding טופח להטפיה we are more lenient concerning השקה (that it is a חיבור) than we are regarding מקוואות, for by a מקוה it is not a חיבור⁵³, however -

ונצוק וקטפרס הוי איפכא דבהשקה לא הוי חבור ולענין מקוה הוי חיבור⁵⁴:

Regarding נצוק וקטפרס it is the opposite, for regarding השקה it is not a חבור (as the משנה states) however regarding a מקוה it is a חיבור (as the ברייתא of three pits and the משנה of במים indicate). How could have the גמרא have even a אמינא that טופח הוה אמינא that טופח is regarding להטפיה הוה חיבור?!⁵⁵

SUMMARY

The ר"ת maintains that נצוק is regarding מקוה. According to the חכמים both נצוק וקטפרס (as well as טופח) are never a חבור. According to ר"י there is a difference, for קטפרס (only) is a חבור if סופו ליפול, or if the higher מקוה has סאה (and according to ר"מ even if the lower מקוה has סאה). Regarding two adjacent מקוואות where the wall is at water level the רבנן require אצבעות ב' and ר"י requires טופח להטפיה. If the wall is above the water level, the חכמים require טופח להטפיה and water כשפורת הנוד, while ר"י requires a hole שפורת הנוד מלא מים.

The ר"י maintains that regarding שיעור מקוה the חכמים maintain that נצוק וקטפרס and גוד אחית is never מצטרף. While ר"י maintains that whenever we can say גוד אחית it is מצטרף even if the higher one (or lower one according to ר"מ) does not have סאה. On even ground all agree that אצבעות ב' requires נפרצו. Otherwise we require כשפורת הנוד מלא מים. Regarding השקה all agree that נצוק וקטפרס is not a השקה. Regarding טופח להטפיה it is not clear what is the view of ר"י (and this is the query of אילפא).

THINKING IT OVER

1. The ר"ת maintains that the משנה of הנצוק וכו' is discussing two מקוואות, which neither has סאה.⁵⁶ The ר"ת also maintains that the משנה of הנצוק is according to ר' יהודה.⁵⁷ How is that טופח להטפיה is a חיבור (as the גמרא cites ר"י ור"י מקוואות), and a קטפרס which is much more that טופח להטפיה is not a חיבור?⁵⁸

⁵³ For we require אצבעות ב', not just טופח להטפיה.

⁵⁴ This is referring to the views of ר"מ ור"י (but not to the רבנן).

⁵⁵ See תוספות חגיגה כא, ב ד"ה כעוביה.

⁵⁶ See footnote # 12.

⁵⁷ See footnote # 15.

⁵⁸ See נח"מ בד"ה ואומר ר"ת.

2. The ר"ת ask (the first הקשה of משנה) a contradiction between the קטפרס of משנה and the והיא of משנה. רגליו של ראשון וכו' of משנה. The ר"ת stated (to verify the contradiction) that והיא is according to ר"י.⁵⁹ However, previously when the ר"ת stated the contradiction between הנצוק and גוממיות of ג', the ר"ת did not feel it necessary to mention that נצוק is according to ר"י (who appears in the ברייתא of ג' גוממיות).⁶⁰ How can we explain this?⁶¹

3. The ר"ת asks (the second הקשה) a contradiction between the תנינא that טופח is a חיבור and the משנה of שפופרת הנוד.⁶² However it is evident that the תנינא which accepts להטפח is the view of ר"י however the חכמים disagree. We can say that the שפופרת of משנה is according to the חכמים. What is the question?!

משנה –	הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור	ג' גוממיות העליונה כ' והתחתונה כ' ובאמצעית מ' לר"י טובלין בתחתונה לרבנן טובלין רק באמצעי	עירוב מקוואות כשפופרת הנוד	נפרצו מלמעלה וכו' על רום כקליפת השום על רוחב כשפופרת הנוד
ר"ת (ורש"י)	לענין שיעור מקווה, אבל אם סופו ליפול כולו, חיבור לקטפרס ולא לנצוק	לר"י רק באם בעליון (באמצעי) יש מ' סאה, אז הוי קטפרס חיבור.	לשיטת חכמים אבל לר"י סגי בנקב כשפופרת הנוד ומשקה טופח להטפח	לשיטת חכמים אבל לר"י בטופח להטפח סגי.
ר"י	לענין השקה, אבל לענין חיבור מחלוקת ר"י ורבנן	לר"י אפילו אין באמצעי מ' סאה – גוד אחית	לכו"ע	לכו"ע.

⁵⁹ See footnote # 16.

⁶⁰ See footnote # 11.

⁶¹ See מהרש"א הארוך.

⁶² See footnote # 25.

⁶³ See בל"י אות שסט.